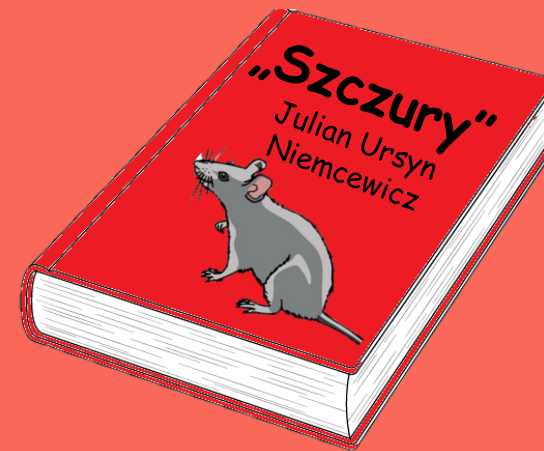

Podział bajek ze względu na odbiorcę:

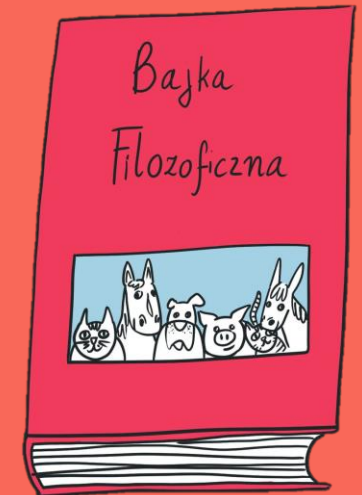
bajka dydaktyczna
(dydaktyczna literatura);

bajka dla dzieci
(należąca do literatury dla dzieci i młodzieży);

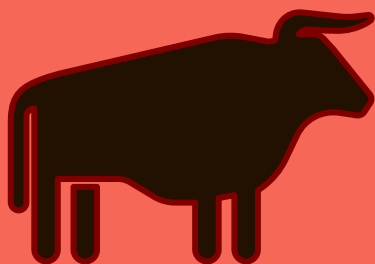

bajka publicystyczna o tematyce aktualnej
(czasem nazywana bajką polityczną);

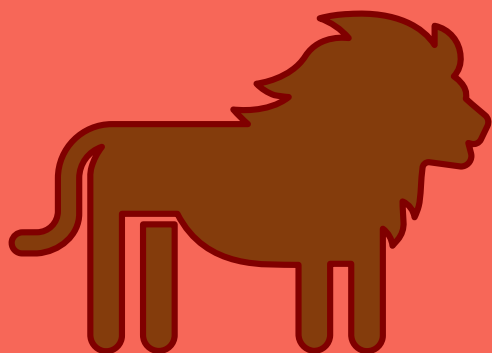
bajka filozoficzna

Jestem
pracowity!

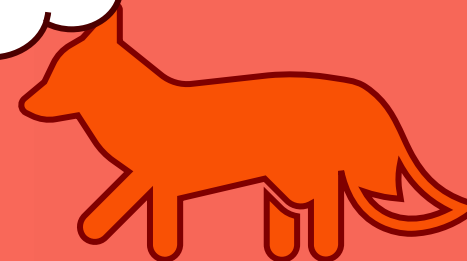
Jestem odważny!!!

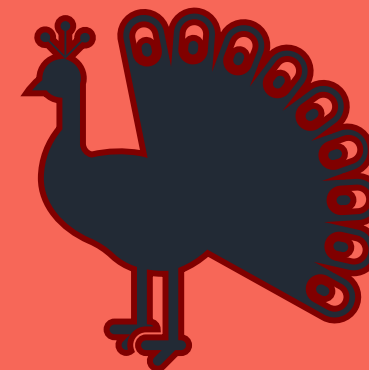
Cechy gatunkowe bajki:

- Alegoryczna treść (przedstawienie zwierząt z ludzkimi cechami);
- Krótka powiastka pisana wierszem lub prozą;
- Bohaterowie to zwierzęta, ludzie, przedmioty, rośliny;
- Zawiera pouczenia moralne wypowiedziane wprost lub zasugerowane;
- Dotyczy tematów uniwersalnych o charakterze moralnym;
- Historia opowiedziana w bajce jest ilustracją ludzkich doświadczeń, które są powszechne i powtarzalne;
- Bajką poucza o szkodliwości zachowań, daje etyczne wskazówki;
- Występujące zwierzęta są personifikacją ludzkich typów; Relacje występujące między nimi są odpowiednikiem relacji społecznych;
- Typizacja bohaterów;
- Dydaktyzm zawarty jest w morale.

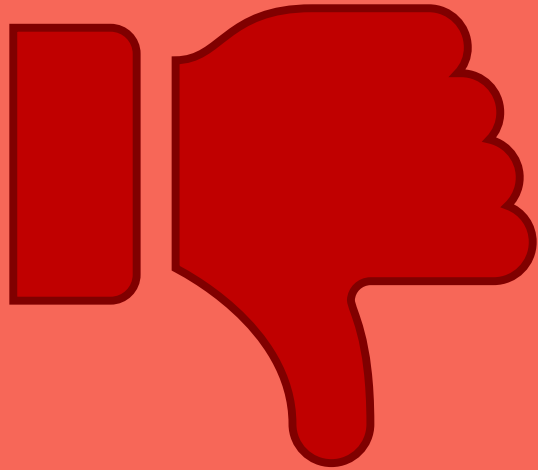
Jestem
chytry!

Jestem
dumny!

Koncepcja pouczenia opiera się na dwóch podstawowych zasadach:

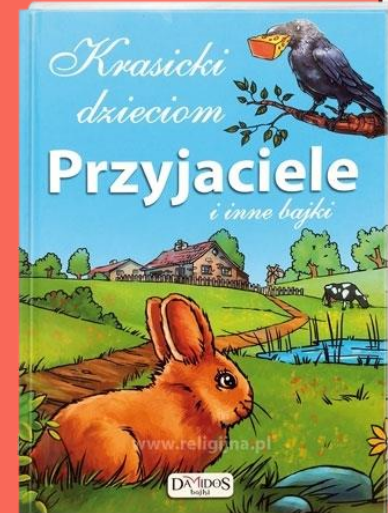
- *negatywów - polega na wskazywaniu sytuacji niekorzystnych, będących skutkiem uwikłań, w które popadają bohaterowie (np. na skutek łatwowierności, braku doświadczenia) albo na sytuacjach wynikających z cech charakteru (chciwość, pycha);*

- *pozytywów - polega na wskazywaniu korzyści płynących z „dobrego” postępowania*

Wyróżniamy dwa typy bajek:

- narracyjną (z Jeana de la Fontaine'a) - przypomina wierszowaną nowelę, jest bardziej rozbudowana, posiada nieskomplikowaną fabułę, wydłużoną akcją, chętnie posługuje się obrazem. Przykładem bajki narracyjnej jest „Kruk i lis” oraz „Przyjaciele” Ignacego Krasickiego;

- epigramatyczną (typu ezopowego) - krótka, zwięzła, pozbawiona elementów epickich. Przybiera ton dysputy, polemiki, operuje paralelizmem i kontrastem. Przykładem bajki epigramatycznej jest bajka „Malarze”.

„Malarze” - bajka o obłudzie

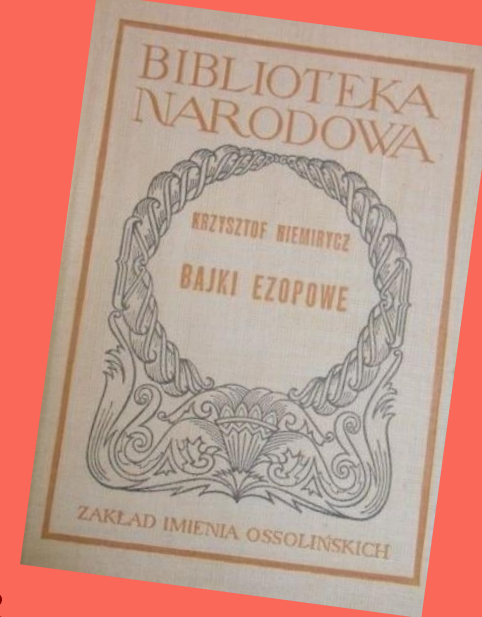
Dwaj portretów malarze słynęli przed laty:
Piotr dobry a ubogi, Jan zły, a bogaty.
Piotr malował wybornie, a głód go uciskał,
Jan mało i źle robił, więcej jednak zyskał.
Dlaczegoż los tak różny mieli ci malarze?
Piotr malował podobne, Jan piękniejsze twarze.

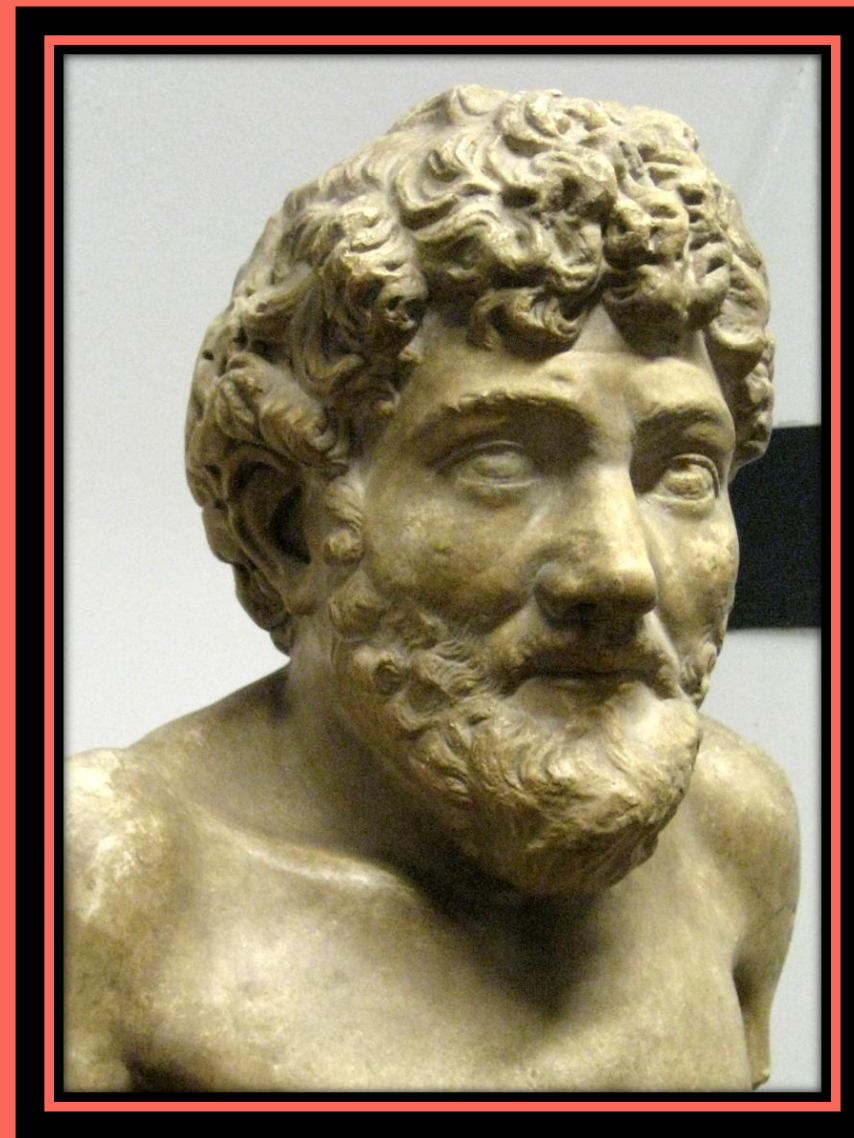

POCZĄTKI BAJKI

Pierwsze bajki literackie miały jeszcze charakter ludowy. Powstały w **starożytnej Grecji** w VI wieku p.n.e. Za ich twórcę uważa się półlegendarnego poetę frygijskiego - Ezopa. Do historii przeszedł jako człowiek niezwykle **mądry**, ale zarazem niebywale szpetny. Sam pozbawiony urody, nie uznawał piękności bez rozumu. Formułował w bajkach moralistyczne nauki o prawdziwym szlachectwie duszy płynącym z wartości intelektu i cnoty. Bajka tak dalece zrosła się z imieniem Ezopa, że wszystkie inne zbiory tych utworów powstałe w późniejszych wiekach zwano **bajkami ezopowymi**.

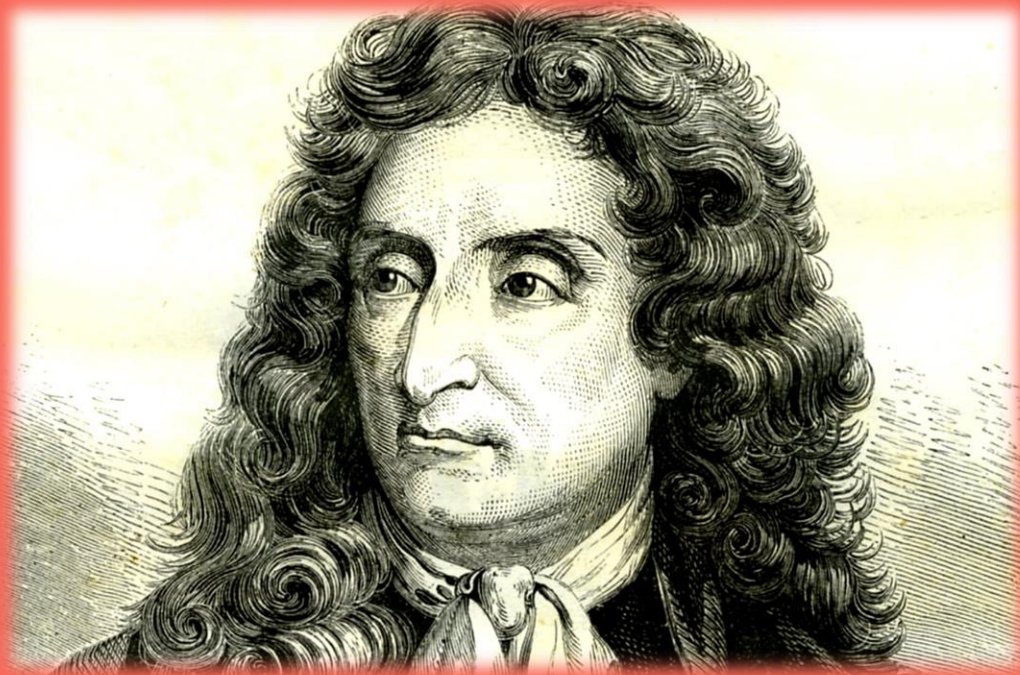

Ezop (gr. Αἴσωπος Aisopos) - grecki bajkopisarz pochodzący z Frygii w Azji Mniejszej. Przyjmuje się, że żył w VI wieku p.n.e., za panowania Krezusa, według tradycji był niewolnikiem Jadmosa z Samoś. Daty jego urodzin i śmierci nie są znane. Uważany jest za twórcę bajki zwierzęcej, aczkolwiek pierwszą znaną bajkę tego typu - „Jastrząb i słowik” - stworzył (lub spisał) Hezjod. Z początku bajki nie były uznawane za typowe utwory dla dzieci, lecz dla dorosłych. W swoich bajkach wyśmiewał ludzi, ukazując ich pod postaciami zwierząt. Nie zachował się oryginalny zbiór jego utworów, ani ich adaptacja dokonana przez Demetriusza z Faleronu (IV/III wiek p.n.e.). Znane są przede wszystkim z przeróbek wierszowanych Fedrusa i Babriosa.

Adam Mickiewicz (ur. 24 grudnia 1798 roku w Zaosiu koło Nowogródka, zm 26 listopada w Stambule). W roku 1815 wstąpił na Uniwersytet Wileński, aby ukończyć studia filologiczne. Był też jednym ze współzałożycieli Towarzystwa Filomatów - tajnej organizacji młodzieżowej, skupiającej studentów. Po ukończeniu studiów, Mickiewicz wyjechał do Kowna, gdzie pełnił funkcję nauczyciela. Od 1823 roku toczył się proces filomatów, na których natrafiły carskie władze i doprowadził on poetę do przymusowego opuszczenia ojczyzny i wyjazdu do Rosji. W 1829 Mickiewicz opuścił Rosję. Próbuje przedostać się do Polski, aby wspomóc rodaków w powstaniu listopadowym, ale kończy się to niepowodzeniem. Parę lat później poznał Celinę Szymanowską, z którą się ożenił. W 1839 roku wyjechał do Lozanny i tam wykładał literaturę łacińską, a następnie zamieszkał i uczył w Paryżu. W czasie wojny Krymskiej (1855) Mickiewicz wyjechał do Konstantynopola (dziś Stambuł w Turcji) z misją polityczną i tam zmarł.

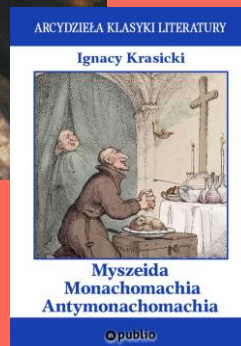

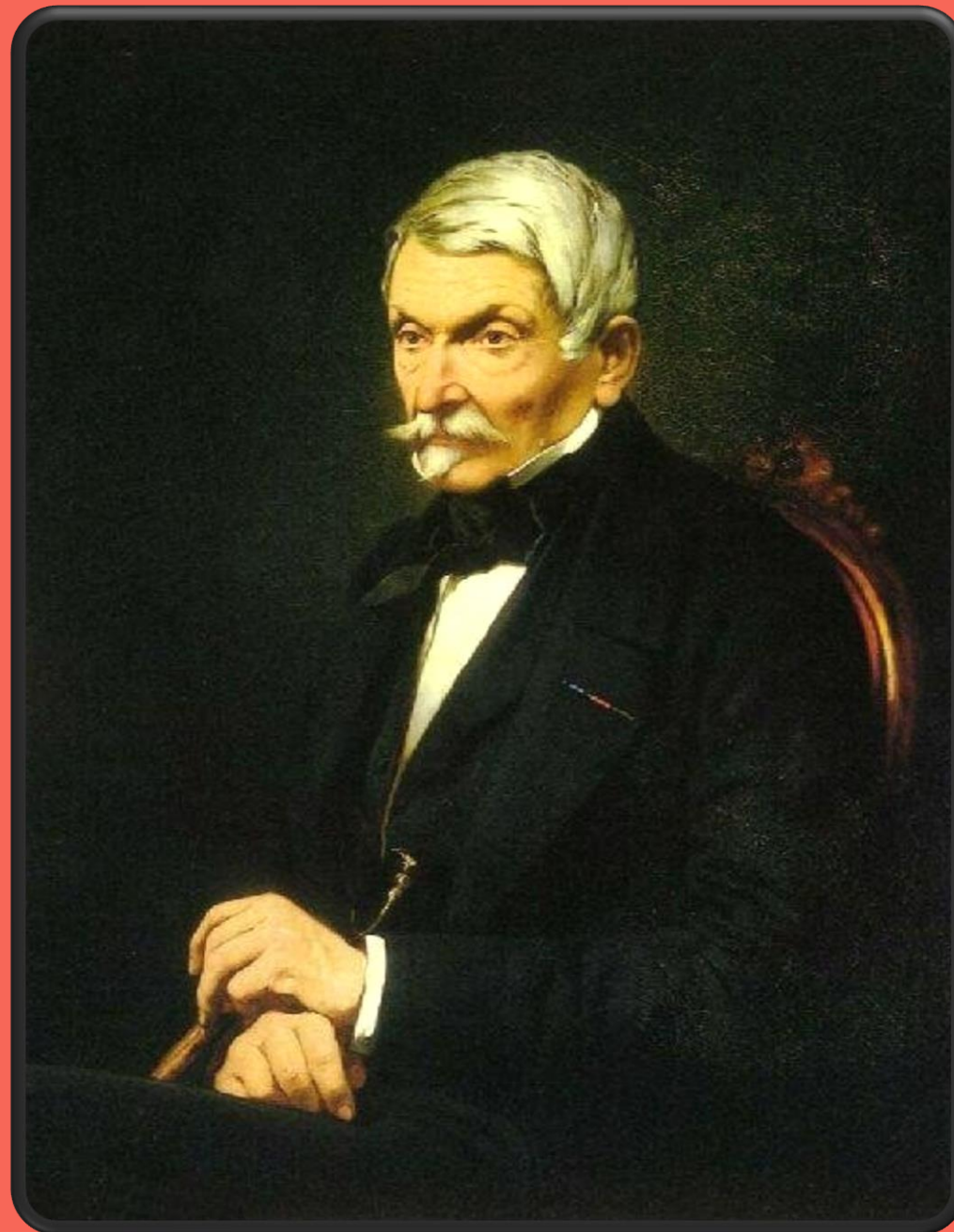
Jean de La Fontaine (ur. 8 lipca 1621 w Château-Thierry, zm. 13 kwietnia 1695 w Paryżu) – jeden z czołowych przedstawicieli klasycyzmu francuskiego, autor blisko 250 bajek. Napisał przede wszystkim Bajki, zebrane w 12 księgach, wielokrotnie wydawanych z ilustracjami najwybitniejszych artystów. Opowiedział się za wzorami literatury greckiej i rzymskiej, zapożyczając je od Fedrusa i Ezopa, ale odświeżył je przez własne doświadczenia, rozwijając, skracając lub wiążąc poszczególne wątki. Każda z bajek ma swój morał, ale klucz przynosi ostatnia – aby dobrze żyć i godnie umierać, należy poznać siebie samego. Do najszynniejszych bajek de La Fontaine'a należą: Konik polny i mrówka, Kruk i lis, Zaba i woł, Pies i wilk, Wilk i jagnię, Lis i winogrona. Większość utworów była tłumaczona na liczne języki, zyskując autorowi pozycję największego bajkopisarza literatury nowożytnej.

Ignacy Krasicki to polski poeta, prozaik, publicysta oraz komediopisarz. Urodził się w Dubiecku 3 lutego 1735 roku, a zmarł w Berlinie 14 marca 1801 roku. Od 1767 roku był biskupem warmińskim, a następnie, w 1795 roku został arcybiskupem gnieźnieńskim. W 1751 roku wstąpił do seminarium duchownego w Warszawie. Spędził dwa lata na studiach we Włoszech (w Rzymie). Dużo podróżował, między innymi do Paryża, Berlina, Poczdamu czy Sanssouci. Pochowano go w konsekrowanej przez niego katedrze pod wezwaniem świętej Jadwigi Śląskiej w Berlinie. Żył i tworzył w epoce oświecenia.

Do jego dzieł należą: bajki, wiersze, powieści, poematy heroikomiczne, satyry, prace naukowe i encyklopedyczne. Najsłynniejsze dzieła: „Monachomachia”, „Bajki i przypowieści”, „Myszeida” i „Kazania”.

Aleksander Fredro przyszedł na świat 20 czerwca 1793 roku w Surochowie, a zmarł w 1876 w okolicach Lwowa. Uczył się w domu, gdyż miał duże trudności z nauką, czego powodem były kłopoty z zapamiętywaniem informacji. W wieku 12 lat Fredro zaczął pisać. Pierwszą jego próbą literacką był "Strach Nastraszony". Inspiracją do tworzenia były dla Fredry utwory Moliera oraz teatry paryskie. Stworzył wiele utworów, z czego najślawniejszymi zostały: "Damy i huzary", "Pan Jowialski", "Śluby panińskie" oraz "Zemsta". Pisarz należał do Galicyjskiego Sejmu Stanowego. Do jego działalności społecznej należało wspieranie instytucji naukowych, teatrów, walka o polski język.

„Paweł i Gawęł”

Paweł i Gawęł w jednym stali domu,
Paweł na górze, a Gawęł na dole;
Paweł, spokojny, nie wadził nikomu,
Gawęł najdziksze wymyślał swawole.
Ciagle polował po swoim pokoju:
To pies, to zając - między stoły, stołki
Gonił, uciekał, wywracał koziołki,
Strzelał i trąbił, i krzyczał do znoju.
Znosił to Paweł, nareszcie nie może;
Schodzi do Gawęła i prosi w pokorze:
- Zmiłuj się waćpan, poluj ciszej nieco,
Bo mi na górze szyby z okien lecą. -
A na to Gawęł: - Wolność, Tomku,
W swoim domku. -
Cóż byłe mówić? Paweł ani pisał,
Wrócił do siebie i czapkę nacisnął.
Nazajutrz Gawęł jeszcze smacznie chrapie,
A tu z powały coś mu na nos kapie.
Zerwał się z łóżka i pędzi na górę.
Sztuk! puki - Zamknięto. Spogląda przez dziurę
I widzi... Cóż tam? cały pokój w wodzie,
A Paweł z wędką miedzi na komodzie.
- Co waćpan robisz? - Ryby sobie łowią.
- Ależ, mośpanie, mnie kapie po głowie!
A Paweł na to: - Wolność, Tomku,
W swoim domku. -
Z tej to powiastki moral w tym sposobie:
Jak ty komu, tak on tobie.

KONIEC

Linki do źródeł materiałów zawartych w prezentacji:

- <https://www.bryk.pl/wypracowania/jezyk-polski/oswiecenie/6345-bajka-jako-gatunek-literacki.html>
- https://www.na6.pl/polski/gatunek_literacki_bajki_krasicki
- <https://klp.pl/krasicki/a-5992.html>
- https://opracowania.pl/opracowania/jezyk-polski/bajki-i-krasicki_oid_398
- <https://aleklasa.pl/liceum/c111-jak-odpowiadac-z-polskiego/oswiecenie/c133-oswiecenie-w-polsce/bajka-jako-gatunek>
- <https://media.istockphoto.com/vectors/closed-old-book-in-brown-cover-vector-id537900186?k=6&m=537900186&s=170667a&w=0&h=KKLBtaAbWSrnCupuUtx7dnsNHu4Fjb2mxAls1KiyXtU=>
- <https://th.bing.com/th/id/R.dac7b8a58c81a30a3c35d451b70f80f8?rik=QYVUJBeyROs4ow&riu=http%3a%2f%2fwww.bewegende-plaatjes.net%2fgalerij%2fplaatjes%2fdieren%2fmuisen%2fimages%2fmouse10.gif&ehk=sD4k%2fZR90jSuPZ1sxTHGUQB4KZtgrHcONM%2fBioAHrg%3d&risl=&pid=ImgRaw&r=0>
- https://th.bing.com/th/id/R.c933c1197bd210d9d0c0dde1accaa352?rik=b%2fRkqpoNXLToIQ&riu=http%3a%2f%2fantykwariat-torun.pl%2fenvironment%2fcache%2fimages%2f0_productGfx_428c2dea45acaec87527762b1a1ce850.jpg&ehk=1om3lgarYuWhY7AtQ7NpQ%2fbPQYE1dbazQfrg2vFddw%3d&risl=&pid=ImgRaw&r=0
- https://www.religijna.pl/images/thumbs/0004594_przyjaciele-i-inne-bajki-krasicki-dzieciom.jpeg
- <https://s.lubimyczytac.pl/upload/books/4812000/4812155/607458-352x500.jpg>
- <https://static.zpe.gov.pl/portal/f/res-minimized/RmMwp5dWnkQQt/1645773541/WxUd2XPe08odPrI9gn8xkftwQiaSTG2V.jpg>
- <paweł i gaweł -aleksander fredro- bajki polskie ,lektura - Bing video>
- <https://th.bing.com/th/id/OIP.RLd-DiaVgLGkH50OwRdf1gHaKj?pid=ImgDet&rs=1>
- https://www.granice.pl/sys6/pliki/bio/profile_pic/5f2d80420e6808a397051166f419b450.jpg
- <https://kresy.pl/wp-content/uploads/2019/12/Adam-Mickiewicz-litografia.-%C5%B9r.-wikimedia.jpg>
- <https://th.bing.com/th/id/R.14873ecdd9b091c5af61629641334015?rik=rWGX5RCJzYVZ3g&pid=ImgRaw&r=0>
- <https://cap.img.pmdstatic.net/fit/http.3A.2F.2Fprd2-bone-image.2Es3-website-eu-west-1.2Eamazonaws.2Ecom.2Fcap.2F2019.2F01.2F11.2F5b639245-c49b-45f0-b71c-abd47e691b14.2Ejpeg/1200x630/background-color/ffffff/quality/70/cr/wqkgQWlZYS9MZwVtYwDlIC8gQ0FQSVRBTa%3D%3D/les-lecons-de-management-de-jean-de-la-fontaine-1323966.jpg>
- <https://th.bing.com/th/id/R.974caa8346894ccb24f788e12f736842?rik=lidCARsmIc4HCA&pid=ImgRaw&r=0>
- https://th.bing.com/th/id/R.990412f5b91a83610608d8beac49af9cb?rik=FTI6F7Zz290%2fQ&riu=http%3a%2f%2fimg4.wikia.nocookie.net%2f__cb20120918235945%2fwiersze%2fpl%2fimages%2fd%2fd7%2fRacyzynskiAleksander.PortretAleksandraFredro.jpg&ehk=UuQbD%2bzB6Bu4TTNtCNkVsN616NOnoTmPaeXbHOEEJU%3d&risl=&pid=ImgRaw&r=0
- <https://www.megapeddia.pl/wp-content/uploads/2017/11/krecik-bajki-dla-dzieci-7405499.jpg>
- <https://www.podrozepoeuropie.pl/system/gallery/images/images/000/013/346/large/Partenon-AKROPOL-Ateny.jpg?1583095780>
- https://static3.tezeusz.pl/product_show/images/78/f5/01/bajki-ezopowe-krzysztof-niemirycz.jpeg
- <https://thumbs.dreamstime.com/b/m%C4%85dry-sowy-kresk%C3%B3wki-absolwenta-nauczyciela-wskazywa%C4%87-111919844.jpg>
- <https://th.bing.com/th/id/R.c037a1c735bbcb6f5efc2b339d8b48e8?rik=KecfAiM1bqw%2fDg&pid=ImgRaw&r=0>
- <https://thumbs.dreamstime.com/b/sztuki-paleta-z-farbami-i-mu%C5%9Bni%C4%99ciam-i-r%C3%B3wnie%C5%BC-zwr%C3%B3ci%C4%87-corel-ilustracji-wektora-70111145.jpg>